

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-07

Ärendenummer SLK-2024-01131

Handläggare

Peter Hermansson, Robertho Settergren

Telefon: 031-368 00 19, 031-368 00 99

E-post: peter.hermansson@stadshuset.goteborg.se,
robertho.settergren@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om att införa en kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborg

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-11-23 § 41 p. 10 till stadsmiljönämnden att i samverkan med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västtrafik om den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborg, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2023-11-23 § 41 p. 10 att ge stadsmiljönämnden i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västtrafik om att införa en kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborg. Stadsmiljönämnden beslutade 2024-12-19 § 229 att hemställa till kommunfullmäktige om att förklara uppdraget fullgjort.

Utgångspunkten är en subventionsnivå på 140 kronor för en periodbiljett på 30 dagar som gäller för Zon A Vuxen. Subventionen för 90-dagars respektive 365-dagarsbiljett förväntas vara samma procentuella andel av biljettens pris som för periodbiljetten för 30 dagar. Tillköpet av subventionen beräknas kosta Göteborgs Stad 115-130 miljoner kronor per år i 2026 års prisnivå.

För att kunna införa den kommunala subventionen behöver stadsmiljönämnden teckna ett tillköpsavtal med Västtrafik. Tillköpsavtalet föreslås ha en initial avtalstid på 4 år. Efter de inledande 4 åren rullar avtalet på löpande med ett års uppsägningstid.

Västtrafik kan inte, efter beslut i Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra Götalandsregionen, påbörja systemutvecklingen förrän det finns ett tecknat avtal för tillköpet mellan Göteborgs Stad och Västtrafik. En förutsättning för att stadsmiljönämnden ska kunna gå vidare och teckna avtal med Västtrafik är därför att kommunfullmäktige ger stadsmiljönämnden i uppdrag att genomföra tillköpet samt uppdrar åt stadsledningskontoret att inarbeta medel om 130 mnkr för tillköpet i budgetförutsättningarna för 2026-2028.

Om subventionen ska finnas på plats under 2026, som det framgår i det aktuella uppdraget till stadsmiljönämnden, behöver avtal tecknas senast våren 2025 för att möjliggöra erforderlig systemutveckling.

Bedömning ur ekonomiska dimension

Den beräknade årliga kostnaden för Göteborgs Stad beror dels på subventionens storlek per periodbiljett, dels på hur många periodbiljetter som köps av folkbokförda göteborgare. Biljettförsäljningen påverkas av ett sänkt pris genom att nya kunder tillkommer samt att det sker en förflyttning mellan olika biljettyper. De förändringarna beräknas genom priselasticitet och visar att vid en given nivå av prissänkning ökar försäljningen med en beräknad andel. Priselasticitet i kollektivtrafiken anses i allmänhet vara högre på sikt, vilket innebär att en förväntad resandeökning sannolikt kommer att ske successivt över tid.

Utgångspunkten är en subventionsnivå på 140 kronor för en periodbiljett på 30 dagar som gäller för Zon A Vuxen. Subventionen för 90-dagars respektive 365-dagarsbiljett förväntas vara samma procentuella andel av biljettens pris som för periodbiljetten för 30 dagar. Västtrafik har uppdaterat bedömning om den förväntade tillköpskostnad för Göteborgs Stad till 115-130 miljoner kronor för periodbiljetter med giltighet i zon A i 2026 års prisnivå, vilket är något lägre än tidigare bedömning.

Beräkningen gällande den förväntade tillköpskostnaden är förenad med osäkerheter, eftersom den bygger på flera antaganden. Även relativt små förändringar i nyttjandegraden bland folkbokförda göteborgare kan mot den bakgrunden innebära förändringar i totalkostnaden för Göteborgs Stad. Stadsmiljöförvaltningens bedömning är dock att dessa ekonomiska osäkerheter ryms inom den ekonomiska ram som Västtrafiks beräkning resulterat i.

I samband med införandet av ny organisation för stadsutveckling överfördes tidigare kommuncentrala medel för tillköp av kollektivtrafik till stadsmiljönämnden. Stadsledningskontoret föreslog i samband med överförandet en hanteringsordning där de bedömda årliga kostnaderna för tillköp inarbetas i stadsmiljönämndens kommunbidrag i beräkningsförutsättningarna. Samma hanteringsordning bör även gälla för en kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken.

Bedömning ur ekologisk dimension

Uppdraget att införa kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken bidrar positivt till måluppfyllelse till målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030, främst delmålet *minska klimatpåverkan från transporter*. Delmålet innebär att klimatpåverkan från transporter ska minska med minst 90 procent till 2030 jämfört med 2010 och det motoriserade vägtrafikarbetet ska minska med 25 procent till 2030 jämfört med 2020. För att nå delmålet krävs överflyttning av bilresor till gång och cykel samt till kollektivtrafik. Subventionerade periodbiljetter har potentialen att gynna en överflyttning till kollektivtrafik och därmed minska biltrafiken i Göteborg. Den eftersträlvade överflyttningen från bilresor förutsätter en positiv kundupplevelse såväl bland nya som befintliga kollektivtrafikresenärer, där framkomligheten i Göteborg har stor betydelse.

Bedömning ur social dimension

I det underlag som Västtrafik efter förfrågan från stadsledningskontoret tog fram i det inledande skedet av uppdraget framgår det att målgruppen för subventionen är vuxna folkbokförda kommuninvånare som arbetspendlar. Syftet med att införa subventionen är att underlätta arbetspendling och samtidigt öka det hållbara resandet i Göteborg. Ett sänkt pris på periodbiljetter bidrar till en mer jämlik stad då fler grupper har råd att resa med kollektivtrafiken.

Subventionen gäller för periodbiljetter för zon A för vuxna invånare folkbokförda i Göteborg. Zon AB och ABC kommer inte att inkluderas i subventionen. Det innebär att den som reser mellan dessa zoner inte omfattas av subventionen. Att subventionen endast är riktad till vuxna innebär att till exempel ungdomar inte omfattas. Ungdomar och studenter kan dock redan idag köpa rabatterade periodbiljetter som även när subventionen har införts kommer att vara billigare än de subventionerade periodbiljetterna. Personer som är folkbokförda i Göteborg och har fyllt 65 år erbjuds seniorbiljett och kommer inte heller att påverkas nämnvärt av subventionen. Den som har fyllt 65 år och har behov av att resa under tider när seniorbiljetten inte gäller kommer, precis som alla andra vuxna invånare folkbokförda i Göteborg, ha möjlighet att köpa periodbiljetter till ett subventionerat pris.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2023-11-23 § 41
2. Stadsmiljönämndens handlingar 2024-12-19 § 229

Ärendet

Kommunfullmäktiges beslutade 2023-11-23 § 41 att ge stadsmiljönämnden i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västtrafik om att införa kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborgs Stad. Stadsmiljönämnden beslutade 2024-12-19 § 229 att hemställa till kommunfullmäktige om att förklara uppdraget fullgjort.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stad har tidigare subventionerat månadsbiljetter för resor i kollektivtrafiken. Subventionen infördes 2007 och tillköpsavtalet sades upp 2018.

Styrande för Västtrafiks arbete med att tillhandahålla en kommunal subvention av periodbiljetter, med Göteborgs Stad som första användare, är regionfullmäktiges beslut om Tre Zoner (RF 2018-11-27). Där framgår att ”Möjligheten för kommuner, som till exempel Göteborgs kommun, att subventionera sina kommuninvånares periodkort kvarstår även i den nya zonstrukturen”. Mot den bakgrunden hanteras kostnader för den systemutveckling som krävs för ändamålet av Västtrafik.

Kommunstyrelsen fick genom kommunfullmäktiges beslut om budget för 2023 (2022-11-24 § 5) i uppdrag att inleda förhandlingar med Västra Götalandsregionen för att möjliggöra ett införande av kommunal subvention på periodbiljetter i Göteborg. I förutsättningar för budget 2023-2025 lämnade stadsledningskontoret en redogörelse över den pågående dialogen med Västtrafik och de olika lösningsförslagen som prövades. I handlingarna lämnades även en första bedömning av vad tillköpet av den kommunala subventionen skulle kosta Göteborgs Stad.

I oktober 2023 specificerades uppdraget genom beslut i ärendet Underlag för kompletterande budget - oktober 2023 (KF 2023-11-23 § 41). Stadsmiljönämnden fick då i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen ”*fortsätta förhandlingen av den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare*”.

I yrkande som låg till grund för beslutet utvecklades uppdraget med följande text:

Stadsmiljönämnden får i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västra Götalandsregionen och Västtrafik. Västtrafik har tidigare tagit fram ett arbetsmaterial och det är viktigt att detta arbete får fortsätta för ett realiserande under 2025 eller senast 2026.

Subventionen bör omfatta enbart folkbokförda i Göteborgs kommunen för resor inom zon A i Västtrafiks indelning. Det fortsatta arbetet ska även ha med möjligheter att inkludera biljetter som köps via arbetsgivare med nettolöneavdrag i subventionen, och att de föreslagna lösningsidéerna ska prövas noggrant utifrån kostnads-, användarvänlighets- och administrationsaspekter.

I dialog mellan stadsledningskontoret, stadsmiljöförvaltningen och Västtrafik bestämdes det i maj 2024 att starta ett samverkansprojekt för att realisera en kommunal subvention för Göteborgs Stad. Arbetet med att införa subventionen bygger vidare på det underlag som Västtrafik tidigare tagit fram efter önskemål från stadsledningskontoret.

I Västra Götalandsregionens infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd, 2024-10-24 § 123 beslutades att:

- *De merkostnader som uppstår till följd av den kommunala subventionen av periodkort, som beskrivs i tredje stycket på s. 32 i den senast antagna regionbudgeten, ska täckas av de kommuner som väljer att erbjuda denna subvention till sina invånare.*
- *Västtrafik inte ska påbörja arbetet med systemutvecklingen kopplat till kommunala subventioner av periodkort innan det finns ett taget budgetbeslut hos kommunerna som ämnar göra ett tillköp och avtal mellan kommunerna och Västtrafik har tecknats.*

Det fortsatta arbetet med att införa subventionen behöver förhålla sig till dessa förutsättningar.

Avgränsningar

I planeringen av införandet av den kommunala subventionen har tid och budget prioriterats som de viktigaste aspekterna, vilket påverkar utformningen av tillköpet. Då önskemålet från Göteborgs Stad är att subventionen ska finnas på plats senast 2026 har vissa avgränsningar behövt göras.

Stadsmiljönämnden avser att subventionen omfattar periodbiljetter för zon A för vuxna invånare folkbokförda i Göteborg. Zon AB och ABC kommer inte att inkluderas i subventionen. Ungdomar och studenter kan redan idag köpa rabatterade periodbiljetter som även när subventionen har införts kommer att vara billigare än de subventionerade periodbiljetterna. Personer som är folkbokförda i Göteborgs Stad och har fyllt 65 år erbjuds seniorbiljett och kommer inte heller att påverkas nämnvärt av subventionen. Den som har fyllt 65 år och har behov av att resa under tider när seniorbiljetten inte gäller kommer, precis som alla andra vuxna invånare som är folkbokförda Göteborgs Stad, ha möjlighet att köpa periodbiljetter till ett subventionerat pris.

Subventionen kommer endast att vara tillgänglig via Västtrafiks To Go-app. Det system som hanterar försäljning och biljettvisering av Västtrafikkortet når inom några år slutet av sin livslängd. Det innebär att utrustningen därefter inte längre kan användas. Mot bakgrund av detta avgränsas en lösning för subvention av periodbiljetter till att gälla enbart To Go-appen. To Go är Västtrafiks primära systemlösning för försäljning och distribution av biljetter och är den i särklass största säljkanalen. 2023 gjordes cirka 90 procent av all försäljning via To Go. Stadsmiljöförvaltningens bedömning är därför att det är en relativt liten grupp som inte kommer att kunna ta del av subventionen.

Att köpa periodbiljetter via sin arbetsgivare är ett sätt för många att kunna köpa en dyrare periodbiljett med ett förmånligt upplägg där man inte behöver betala hela summan vid köptillfället. Möjligheten att köpa kommunalt subventionerade periodbiljetter via arbetsgivare kommer därför att utredas under 2025. Om utredningen visar att det är möjligt, kommer det att införas i ett senare skede. I dagsläget är bedömningen att en företagslösning troligtvis kommer att vara för komplex för att hinna utvecklas till 2026.

Tillköpsavtal

För att kunna realisera tillköpet av den kommunala subventionen behöver stadsmiljönämnden teckna ett tillköpsavtal med Västtrafik.

I det påbörjade arbetet med att ta fram ett tillköpsavtal har ett antal principer identifierats som kommer att vara utgångspunkten i det fortsatta arbetet. Utformningen av punkterna nedan har arbetats fram tillsammans med Västtrafik.

1. Tillköpsavtalet har en initial avtalstid på 4 år. Efter de inledande 4 åren rullar avtalet på löpande med 1 års uppsägningstid. Båda parterna ska kunna säga upp avtalet.
2. Grundnivån på subvention för periodbiljett 30 dagar, sätts av Göteborgs Stad. Nivån på subventionen avtalas för periodbiljett Zon A 30 dagar vuxen. Nivån på subventionen är satt till 140 kronor för periodbiljett Zon A 30 dagar vuxen. Subventionen gäller även periodbiljett Zon A 90 dagar vuxen och Zon A 365 dagar vuxen. Nivån på subventionen för 90 dagar och 365 dagar följer biljetternas prisstruktur vilket innebär att subventionens procentuella andel är densamma för både 90/365 dagar.
3. Göteborgs Stad kan ändra nivån på subventionen i samband med Västtrafiks årliga prisjustering. Göteborgs Stad får höja respektive sänka subventionsnivån med -10 procent respektive +10 procent årligen. Informationen om eventuell förändrad subventionsnivå behöver vara Västtrafik tillhanda senast 1 oktober för att kunna träda i kraft den 7 januari nästkommande år.

Tidsplan

Västtrafik har tillsammans med stadsmiljöförvaltningen och stadsledningskontoret påbörjat arbetet med att ta fram ett tillköpsavtal. En förutsättning för att stadsmiljönämnden ska kunna gå vidare och teckna avtal med Västtrafik är därför att kommunfullmäktige ger stadsmiljönämnden i uppdrag att genomföra tillköpet samt uppdrar åt stadsledningskontoret att inarbeta medel om 130 mnkr för tillköpet i budgetförutsättningarna för 2026-2028.

Om subventionen ska kunna finnas på plats under 2026 behöver avtal tecknas senast våren 2025 för att möjliggöra erforderlig systemutveckling. Tidsplanen kan därmed komma att revideras beroende på när i tid stadsmiljönämnden får i uppdrag att genomföra tillköpet.

Göteborgs Stad äger inte systemutvecklingen och har därför inte full rådighet över utvecklingen i form av prioriteringar och vägval, vilket kan påverka tidsplanen negativt. Systemlösningen kommer att utformas som en generell lösning som ska kunna nyttjas av fler kommuner i regionen.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att stadsmiljönämnden i samverkan med kommunstyrelsen har fullgjort uppdraget att fortsätta förhandlingen med Västtrafik om att införa kommunal subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborgs Stad.

För att klara av ett införande av kommunal subvention av periodkort för göteborgare under 2026 behöver stadsmiljönämnden få i uppdrag av kommunfullmäktige under våren 2025 att teckna ett tillköpsavtal med Västtrafik. Likaså behöver stadsledningskontoret få i uppdrag att inarbeta medel för tillköpet om 130 mnkr i budgetförutsättningarna för 2026-2028.

Vidare kan ett införande av kommunalt subventionerade periodbiljetter för göteborgare leda till ett ökat resande. Om syftet med subventionen ska uppfyllas behöver Västtrafik säkerställa att den planerade trafiken kan genomföras som planerat. Likaså behöver Västtrafik tillsammans med Göteborgs Stad säkerställa att trafikkapaciteten medger den förväntade resandeökningen.

Stadsledningskontoret bedömer vidare att det är angeläget att en kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborg kan utvärderas och följas upp gemensamt av såväl stadsmiljönämnden som Västtrafik.

Stadsledningskontoret bedömer slutligen att den kommunala subventionen får avsevärd budgetpåverkande effekt på stadsmiljönämnden och kan därför inte genomföras utan att specifikt medel avsetts för ändamålet. Bedömningen gällande tillköpskostnad på 115-130 mnkr är förenad med osäkerhet och kan variera mellan åren

För att möjliggöra ekonomisk kontroll alternativt ett ökat resande är det rimligt att Göteborgs Stad kan ändra nivån på subventionen i samband med Västtrafiks årliga prisjustering. Göteborgs Stad kan höja respektive sänka subventionsnivån med -10 procent respektive +10 procent årligen.

Magnus Andersson

Ekonomidirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör

§ 41 Ärendenummer SLK-2023-00634

Underlag för kompletterande budget - Oktober 2023

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Förskolenämnden tilldelas 10 mnkr i temporära medel för 2023 att användas för bland annat kostnader för tomställda lokaler och evakueringskostnader.
2. Grundskolenämnden tilldelas totalt 50 mnkr i temporära medel för 2023 för att kunna genomföra olika inköp.
3. Nämnden för funktionsstöd bemyndigas att efter eget beslut använda eget kapital om maximalt 35 mnkr.
4. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden hemställan hanteras genom att nämnden bemyndigas att använda eget kapital om maximalt 20 mnkr.
5. Socialnämnden Centrum, Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst får i uppdrag att under december månad bevilja tillägg till ekonomiskt bistånd med 1000 kr per barn till de familjer som beviljats ekonomiskt bistånd under minst två månader under perioden september-december 2023.
6. Socialnämnden Centrum tilldelas 1 480 tkr, Socialnämnden Hisingen tilldelas 2 060 tkr, Socialnämnden Nordost tilldelas 3 130 tkr och Socialnämnden Sydväst tilldelas 1 030 tkr för 2023.
7. Socialnämnd Sydväst tilldelas 2 mnkr för 2023 i syfte att stärka arbetet mot hemlöshet i vinter.
8. Göteborg & Co AB tilldelas 2 mnkr i extra kommunbidrag för 2023 för att erbjuda ekonomiskt och praktiskt stöd till Stiftelsen Göteborgs Maritima Centrum.
9. Idrotts- och föreningsnämnden ges i uppdrag att utöver ordinarie bidragshantering tilldela ett särskilt föreningsstöd till Redbergslids IK om 4 mnkr. Nämnden beviljas undantag från gällande riktlinjer för att skyndsamt kunna verkställa uppdraget. Idrotts- och föreningsnämnden tilldelas 4 mnkr för detta syfte 2023.
10. Stadsmiljönämnden i samverkan med kommunstyrelsen får i uppdrag att fortsätta förhandlingen av den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare.
11. Resterande centrala medel för allmän reserv och ännu ej avropade medel i kommuncentral avsättning för förstärkt måltids-, kvälls-, helg- och lovverksamhet, samt positiva avvikelser för pensionskostnader, används för att finansiera åtgärderna i detta yrkande.

Justering

Protokollet under denna paragraf förklaras omedelbart justerat.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-11-23

Handlingar

2023 nr 216.

Yrkande från C den 21 november 2023.

Yrkanden

Daniel Bernmar (V) och Jonas Attenius (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Axel Josefson (M), Ann Catrine Fogelgren (L), Martin Wannholt (D) och Elisabet Lann (KD) yrkar bifall till förslaget från M, D, L och KD i kommunstyrelsen.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till förslaget från SD i kommunstyrelsen.

Emmyly Bönfors (C) yrkar bifall till yrkande från C den 21 november 2023.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits. Omröstning begärs.

Ordföranden antecknar kommunstyrelsens förslag som Ja-proposition i huvudvoteringen.

Återstående yrkanden ställs under proposition. Ordföranden finner att yrkandet från Axel Josefson m.fl. antagits som motförslag i huvudvoteringen.

Omröstning - Huvudvotering

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till kommunstyrelsens förslag. Nej för bifall till yrkandet från Axel Josefson m.fl.”.

Omröstningen utfaller med 40 Ja mot 29 Nej. 12 ledamöter avstår från att rösta. Hur var och en röstar framgår av bilaga 2.

Reservationer

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet.

Ledamöterna från C reserverar sig mot beslutet.

Protokollsutdrag skickas till

Förskolenämnden

Grundskolenämnden

Nämnden för funktionsstöd

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Socialnämnderna – Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst

Idrotts- och föreningsnämnden

Stadsmiljönämnden

Göteborg & Co AB

Budgetberedningen

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-11-23

Underskrifter

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Håkan Eriksson

Justerande

Margareta Broang

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-11-23

Bilaga 2

Ärende: 8

Ärendemening: Underlag för kompletterande budget - Oktober 2023

Antal Ja: 40

Antal Nej: 29

Antal Avstår: 12

Antal Frånv: 0

Namn	Parti	Plats	Funktion	Resultat
Maja Bentzer	V	57	Ersättare	Ja
Pierre Alpstranden	M	14	Ersättare	Nej
Emma Altenhammar	SD	67	Ledamot	Avstår
Ann-Christine Andersson	S	25	Ledamot	Ja
Bettan Andersson	V	59	Ledamot	Ja
Robert Andersson Hammarstrand	S	22	Ledamot	Ja
Hans Arby	C	48	Ledamot	Avstår
Mats Arnsmar	S	20	Ledamot	Ja
Jonas Attenius	S	10	Ledamot	Ja
Hanan Baalbaki	S	39	Ledamot	Ja
Jesper Berglund	V	81	Ledamot	Ja
Kristina Bergman Alme	L	55	Ersättare	Nej
Daniel Bernmar	V	56	Ledamot	Ja
Jessica Blixt	D	35	Ledamot	Nej
Leif Blomqvist	S	37	Ersättare	Ja
Margareta Broang	M	3	2:e v Ordf	Nej
Marie Brynolfsson	V	58	Ledamot	Ja
Kalle Bäck	KD	31	Ledamot	Nej
Emmyly Bönfors	C	50	Ledamot	Avstår
Sara Carlsson Hägglund	V	62	Ledamot	Ja
Anneli Eriksson	S	43	Ersättare	Ja
Håkan Eriksson	V	2	1:e v Ordf	Ja
Rickard Eriksson	M	26	Ledamot	Nej
Krista Femrell	SD	65	Ledamot	Avstår
Lena Ferm	SD	69	Ledamot	Avstår
Grith Fjeldmose	V	63	Ledamot	Ja
Ann Catrine Fogelgren	L	54	Ledamot	Nej
Jörgen Fogelklou	SD	73	Ledamot	Avstår
Pär Gustafsson	L	53	Ledamot	Nej

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-11-23

Håkan Hallengren	S	24	Ledamot	Ja
Patrik Helgeson	V	61	Ersättare	Ja
Johanna Holmdahl	KD	29	Ledamot	Nej
Blerta Hoti	S	19	Ledamot	Ja
Mariette Höij Risberg	D	33	Ledamot	Nej
Patrik Höstmad	D	34	Ledamot	Nej
Alfred Johansson	S	42	Ledamot	Ja
Claes Johansson	M	6	Ersättare	Nej
Marina Johansson	S	9	Ledamot	Ja
Axel Josefson	M	5	Ledamot	Nej
Karin Karlsson	V	80	Ledamot	Ja
Magnus Kindmark	S	64	Ledamot	Ja
Agneta Kjaerbeck	SD	72	Ledamot	Avstår
Jörgen Knudtson	KD	30	Ledamot	Nej
Elisabet Lann	KD	32	Ledamot	Nej
Tony Liljendahl	SD	68	Ledamot	Avstår
Staffan Lindström	S	41	Ledamot	Ja
Lena Lindström Olander	M	28	Ledamot	Nej
Cecilia Magnusson	M	11	Ledamot	Nej
Nina Miskovsky	M	7	Ledamot	Nej
Anders Moberg	S	38	Ledamot	Ja
Simona Mohamsson	L	51	Ledamot	Nej
Sabina Music	C	49	Ledamot	Avstår
Jonas Nilsson	V	47	Ledamot	Ja
Helena Norin	MP	77	Ledamot	Ja
Toni Orsulic	M	17	Ledamot	Nej
Bosse Parbring	MP	75	Ledamot	Ja
Karin Pleijel	MP	74	Ledamot	Ja
Rasmus Ragnarsson	SD	71	Ledamot	Avstår
Parisa Rezaeivar	S	40	Ledamot	Ja
Anneli Rhedin	M	18	Ledamot	Nej
Annelie Schagerström	S	46	Ledamot	Ja
Henrik Sjöstrand	M	12	Ersättare	Nej
Andreas Sjöo	S	45	Ledamot	Ja
Yvonne Stafrén	SD	70	Ledamot	Avstår

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-11-23

Allan Stutzinsky	L	52	Ersättare	Nej
Lisbeth Sundén Andersson	D	4	Ledamot	Nej
Claes Söderling	S	1	Ersättare	Ja
Eva Ternegren	MP	78	Ersättare	Ja
Bruno Tiozzo	M	16	Ersättare	Nej
Per-Eric Trulsson	SD	66	Ledamot	Avstår
Viktoria Tryggvadottir Rolka	S	8	Ledamot	Ja
Mattias Tykesson	M	15	Ledamot	Nej
Sarah Ullmark	M	27	Ledamot	Nej
Martin Wannholt	D	36	Ledamot	Nej
Hillevi Werring	MP	76	Ersättare	Ja
Camilla Widman	S	21	Ledamot	Ja
Linnea Wikström	S	44	Ledamot	Ja
Maria Wählin	V	79	Ledamot	Ja
Roshan Yigit	S	23	Ledamot	Ja
Johan Zandin	V	60	Ledamot	Ja
Hakan Önal	M	13	Ledamot	Nej

§ 229 Ärendenummer SMF-2024-01514

Kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken

Beslut

1. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige om att förklara uppdraget, att i samverkan med kommunstyrelsen, fortsätta förhandlingen av den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare, för fullgjort.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Justering

Omedelbar justering

Handlingar

Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande med tillhörande bilagor:

- Protokollsutdrag KF 2023-11-23 § 41
- Protokoll infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden 2024-10-24
- PM Kommunal subvention av periodbiljetter 2024-04-19

Yrkanden

Karin Karlsson (V), Roshan Yigit (S) och Karin Pleijel (MP) yrkar bifall till stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, nämligen yrkanden om att bifalla stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunfullmäktige

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-11-18

Diarienummer SMF-2024-01514

Handläggare

Emma Edvardsson

Telefon: 031-368 24 51

E-post: emma.edvardsson@stadsmiljo.goteborg.se

Kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken

Förslag till beslut

I stadsmiljönämnden

1. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige om att förklara uppdraget, att i samverkan med kommunstyrelsen, fortsätta förhandlingen av den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare, för fullgjort.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsmiljönämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att i samverkan med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västtrafik om att införa kommunal subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare.

Utgångspunkten är en subventionsnivå på 140 kronor för en periodbiljett på 30 dagar som gäller för Zon A Vuxen. Subventionen för 90-dagars respektive 365-dagarsbiljett antas vara samma procentuella andel av biljettens pris som för periodbiljetten för 30 dagar. Tillköpet av subventionen beräknas kosta Göteborgs Stad 115-130 miljoner kronor per år i 2026 års prisnivå.

För att kunna införa den kommunala subventionen behöver stadsmiljönämnden teckna ett tillköpsavtal med Västtrafik. Tillköpsavtalet föreslås ha en initial avtalstid på 4 år. Efter de inledande 4 åren rullar avtalet på löpande med 1 års uppsägningstid.

Västtrafik kan inte påbörja systemutvecklingen förrän det finns ett taget budgetbeslut hos kommunen som ämnar göra ett tillköp av kommunal subvention. Det behöver också finnas ett avtal för tillköpet mellan Göteborgs Stad och Västtrafik. En förutsättning för att stadsmiljönämnden ska kunna gå vidare och teckna avtal med Västtrafik är därför att kommunfullmäktige avsätter budget för de inledande 4 avtalsåren och i samband med det ger stadsmiljönämnden i uppdrag att genomföra tillköpet.

Systemutvecklingen bedöms ta omkring 1 år. För att subventionen ska kunna finnas på plats till början av 2026 så som det framgår i det aktuella uppdraget till stadsmiljönämnden behöver budget avsättas och avtal tecknas senast våren 2025.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Tillköpet av subventionen beräknas kosta Göteborgs Stad 115-130 miljoner kronor per år. I det preliminära underlag som togs fram i ett inledande skede bedömdes stadens

kostnader bli något högre än kostnaden som anges i det här ärendet. Då den ursprungliga kostnadsbedömningen var en grov uppskattning och exempelvis resandet med kollektivtrafiken inte ökat i takt med den initiala prognosen bedöms också stadens kostnader för subventionen bli lägre än vad som angavs i det tidigare underlaget. Därför har den beräknade kostnaden för staden justerats.

Den beräknade årliga kostnaden för Göteborgs Stad beror dels på subventionens storlek per periodbiljett, dels på hur många periodbiljetter som köps av folkbokförda göteborgare. Biljettförsäljningen påverkas av ett sänkt pris genom att nya kunder tillkommer samt att det sker en förflyttning mellan olika biljettyper. De förändringarna beräknas genom priselasticitet och visar att vid en given nivå av prissänkning ökar försäljningen med en beräknad andel. Priselasticitet i kollektivtrafiken anses i allmänhet vara högre på sikt vilket innebär att en förväntad resandeökning sannolikt kommer att ske successivt över tid.

I Västtrafiks sortiment finns det ingen separat biljett för Göteborg då Göteborg ingår i zon A. Idag finns det heller inget krav på att man som kund hos Västtrafik behöver registrera till exempel personuppgifter eller bostadsort. Kalkylen bygger därför på ett antagande om hur stor del av försäljningen av zon A-biljetter som görs till folkbokförda göteborgare. Denna bedömning görs utifrån data över registrerade kunder i Västtrafiks kunddatabas. Eftersom alla som reser med Västtrafik inte är registrerade i kunddatabasen görs i beräkningen ett antagande om att andelen oregistrerade kunder som är folkbokförda i Göteborg är lika stor som andelen registrerade kunder som är folkbokförda i Göteborg.

Beräkningen ska ses som en prognos över förväntad försäljning. I beräkningen hanteras till exempel inte hypoteser om hur stor överflyttningen mellan olika typer av biljetter kan se ut eller någon uppskattning om hur många nya resenärer som kan tillkomma i samband med att subventionen införs – bara att det kommer att ske en överflyttning och att nya kunder tillkommer. Beräkningen är därför förenad med stora osäkerheter, eftersom den bygger på flera antaganden. Även relativt små förändringar i nyttjandegraden bland folkbokförda göteborgare kan mot den bakgrunden innebära betydande förändringar i totalkostnaden för Göteborgs Stad. Förvaltningens bedömning är dock att dessa ekonomiska osäkerheter ryms inom den ekonomiska ram som Västtrafiks beräkning resulterat i.

Utgångspunkten är en subventionsnivå på 140 kronor för en periodbiljett på 30 dagar som gäller för Zon A Vuxen. Subventionen för 90-dagars respektive 365-dagarsbiljett antas vara samma procentuella andel av biljettens pris som för periodbiljetten för 30 dagar. Baserat på subventionsnivån och antaganden i det underlag som Västtrafik tagit fram uppskattas subventionen resultera i en tillköpskostnad för Göteborgs Stad på 115-130 miljoner kronor för periodbiljetter med giltighet i zon A i 2026 års prinsnivå.

Bedömning ur ekologisk dimension

Uppdraget att införa kommunal subvention av periodbiljetter i kollektivtrafiken bidrar positivt till måluppfyllelse till bland annat målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030, främst delmålet *minska klimatpåverkan från transporter*. Delmålet innebär att klimatpåverkan från transporter ska minska med minst 90 procent till 2030 jämfört med 2010 och det motoriserade vägtrafikarbetet ska minska med 25 procent till 2030 jämfört med 2020. För att nå delmålet krävs överflyttning av bilresor till

gång och cykel samt till kollektivtrafik. Subventionerade periodbiljetter har potentialen att gynna en överflyttning till kollektivtrafik och därmed minska biltrafiken i Göteborg.

Bedömning ur social dimension

I det underlag som Västtrafik efter förfrågan från stadsledningskontoret tog fram i det inledande skedet av uppdraget framgår det att målgruppen för subventionen är vuxna folkbokförda kommuninvånare som arbetspendlar. Syftet med att införa subventionen är att underlätta arbetspendling och samtidigt öka det hållbara resandet i Göteborg. Ett sänkt pris på periodbiljetter bidrar till en mer jämlik stad då fler grupper har råd att resa med kollektivtrafiken.

Subventionen gäller för periodbiljetter för zon A för vuxna invånare folkbokförda i Göteborg. Zon AB och ABC kommer inte att inkluderas i subventionen. Det innebär att den som reser mellan dessa zoner inte omfattas av subventionen. Att subventionen endast är riktad till vuxna innebär att till exempel ungdomar inte omfattas. Ungdomar och studenter kan dock redan idag köpa rabatterade periodbiljetter som även när subventionen har införts kommer att vara billigare än dom subventionerade periodbiljetterna. Personer som är folkbokförda i Göteborgs Stad och har fyllt 65 år erbjuds seniorbiljett och kommer inte heller att påverkas nämnvärt av subventionen. Den som har fyllt 65 år och har behov av att resa under tider när seniorbiljetten inte gäller kommer, precis som alla andra vuxna invånare folkbokförda i Göteborgs Stad, ha möjlighet att köpa periodbiljetter till ett subventionerat pris.

Bilagor

1. Protokollsutdrag från kommunfullmäktige kompletterande budget § 41 2023-11-23
2. Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden 2024-10-24
3. PM framtaget av Göteborgs Stads och Västtrafik avseende kommunalt subventionerade periodbiljetter 2024-04-16

Ärendet

Stadsmiljönämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att i samverkan med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västtrafik om att införa kommunal subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för invånare folkbokförda i Göteborgs Stad. Stadsmiljönämnden hemställer till kommunfullmäktige om att förklara uppdraget för fullgjort.

För att kunna införa den kommunala subventionen behöver stadsmiljönämnden teckna ett tillköpsavtal med Västtrafik. En förutsättning för att stadsmiljönämnden kunna gå vidare och teckna avtal med Västtrafik är att kommunfullmäktige avsätter budget för tillköpet och i samband med det ger stadsmiljönämnden i uppdrag att genomföra tillköpet.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stad har tidigare subventionerat månadsbiljetter för resor i kollektivtrafiken. Subventionen infördes 2007 och tillköpsavtalet sades upp 2018. Inför införandet av Västtrafiks nya zonstruktur 2020 beslutade regionfullmäktige 2018 att möjligheten för kommuner att subventionera sina kommuninvånares periodbiljetter skulle kvarstå även i den nya zonstrukturen. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden ska säkerställa att detta är möjligt i enlighet med tidigare fullmäktigebeslut.

Kommunstyrelsen fick i Göteborgs Stads budget för 2023 i uppdrag att inleda förhandlingar med Västra Götalandsregionen för att möjliggöra ett införande av kommunal subvention på periodbiljetter i Göteborg. Stadsledningskontoret svarade på uppdraget genom att inleda dialog med Västtrafik och gemensamt med Västtrafik ta fram ett underlag där bland annat olika lösningsförslag prövades. I underlaget gjordes även en första bedömning av vad tillköpet av den kommunala subventionen skulle kosta Göteborgs Stad.

I oktober 2023 specificerades uppdraget i ett yrkande för kompletterande budget (handling 2023 nr 216). Stadsmiljöförvaltningen fick då följande uppdrag av kommunfullmäktige:

Stadsmiljönämnden i samverkan med kommunstyrelsen får i uppdrag att fortsätta förhandlingen av den kommunala subventionen av periodbiljetter i kollektivtrafiken för Göteborgs invånare.

I samma yrkande utvecklades uppdraget med följande text:

Stadsmiljönämnden får i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen fortsätta förhandlingen med Västra Götalandsregionen och Västtrafik. Västtrafik har tidigare tagit fram ett arbetsmaterial och det är viktigt att detta arbete får fortsätta för ett realiserande under 2025 eller senast 2026.

Subventionen bör omfatta enbart folkbokförda i Göteborgs kommunen för resor inom zon A i Västtrafiks indelning. Det fortsatta arbetet ska även ha med möjligheter att inkludera biljetter som köps via arbetsgivare med nettolöneavdrag i subventionen, och att de föreslagna lösningsidéerna ska prövas noggrant utifrån kostnads-, användarvänlighets- och administrationsaspekter.

I dialog mellan stadsledningskontoret, stadsmiljöförvaltningen och Västtrafik överenskoms i maj 2024 att starta ett samverkansprojekt för att realisera en kommunal

subvention för Göteborgs Stad. Arbetet med att införa subventionen bygger vidare på det underlag som stadsledningskontoret och Västtrafik tidigare tagit fram.

I Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden 2024-10-24 § 123 beslutades att:

- *De merkostnader som uppstår till följd av den kommunala subventionen av periodkort, som beskrivs i tredje stycket på s. 32 i den senast antagna regionbudgeten, ska täckas av de kommuner som väljer att erbjuda denna subvention till sina invånare.*
- *Västtrafik inte ska påbörja arbetet med systemutvecklingen kopplat till kommunala subventioner av periodkort innan det finns ett taget budgetbeslut hos kommunerna som ämnar göra ett tillköp och avtal mellan kommunerna och Västtrafik har tecknats.*

Det fortsatta arbetet med att införa subventionen behöver förhålla sig till dessa förutsättningar.

Avgränsningar

I planeringen av införandet av den kommunala subventionen har tid och budget prioriterats som dom viktigaste aspekterna, vilket påverkar utformningen av tillköpet. Då önskemålet från Göteborgs Stad är att subventionen ska finnas på plats senast 2026 har vissa avgränsningar behövt göras.

Förvaltningens målsättning är, utifrån uppdragets utformning, att införa subventionerade periodbiljetter för zon A för vuxna invånare folkbokförda i Göteborg. Zon AB och ABC kommer inte att inkluderas i subventionen. Ungdomar och studenter kan redan idag köpa rabatterade periodbiljetter som även när subventionen har införts kommer att vara billigare än dom subventionerade periodbiljetterna. Personer som är folkbokförda i Göteborgs Stad och har fyllt 65 år erbjuds seniorbiljett och kommer inte heller att påverkas nämnvärt av subventionen. Den som har fyllt 65 år och har behov av att resa under tider när seniorbiljetten inte gäller kommer, precis som alla andra vuxna invånare i folkbokförda Göteborgs Stad, ha möjlighet att köpa periodbiljetter till ett subventionerat pris.

Subventionen kommer endast att vara tillgänglig via Västtrafiks To Go-app. Det system som hanterar försäljning och visering av Västtrafikkortet når inom några år slutet av sin livslängd vilket innebär att utrustningen därefter inte längre kan användas. Mot bakgrund av detta avgränsas en lösning för subvention av periodbiljetter till att gälla enbart To Go-appen. To Go är Västtrafiks primära systemlösning för försäljning och distribution av biljetter och är den i särklass största säljkanalen. 2023 gjorde cirka 90 procent av all försäljning via To Go. Förvaltningens bedömning är därför att det är en relativt liten grupp som inte kommer att kunna ta del av subventionen.

Att köpa periodbiljetter via sin arbetsgivare är ett sätt för många att kunna köpa en dyrare periodbiljett med ett förmånligt upplägg där man inte behöver betala hela summan vid köptillfället. Möjligheten att köpa kommunalt subventionerade periodbiljetter via arbetsgivare kommer därför att utredas under 2025 och, om utredningen visar att det är möjligt, införas i ett senare skede. I dagsläget är bedömningen att en företagslösning troligtvis kommer att vara för komplex för att hinna utvecklas till 2026.

Tillköpsavtal

För att kunna realisera tillköpet av den kommunala subventionen behöver stadsmiljönämnden teckna ett tillköpsavtal med Västtrafik. I det påbörjade arbetet med att ta fram ett tillköpsavtal har ett antal principer identifierats som kommer att vara utgångspunkten i det fortsatta arbetet. Utformningen av punkterna nedan har arbetats fram tillsammans med Västtrafik.

1. Tillköpsavtalet har en initial avtalstid på 4 år. Efter de inledande 4 åren rullar avtalet på löpande med 1 års uppsägningstid. Båda parterna ska kunna säga upp avtalet.
2. Grundnivån på subvention för periodbiljett 30 dagar, sätts av Göteborgs Stad. Nivån på subventionen avtalas för periodbiljett Zon A 30 dagar vuxen. Nivån på subventionen är satt till 140 kronor för periodbiljett Zon A 30 dagar vuxen. Subventionen gäller även periodbiljett Zon A 90 dagar vuxen och 365 dagar för Zon A vuxen. Nivån på subventionen för 90 dagar och 365 dagar följer biljetternas prisstruktur vilket innebär att subventionens procentuella andel är densamma för både 90/365 dagar.
3. Göteborgs Stad kan ändra nivån på subventionen i samband med Västtrafiks årliga prisjustering. Göteborgs Stad får höja respektive sänka subventionsnivån med -10 procent respektive +10 procent årligen.

Tidsplan

Västtrafik har tillsammans med stadsmiljöförvaltningen och stadsledningskontoret påbörjat arbetet med att ta fram ett tillköpsavtal. En förutsättning för att införandet av subventionen ska kunna realiserats under 2026 är att budget avsätts för dom inledande 4 avtalsåren samt ett tillköpsavtal tecknas med Västtrafik senast våren 2025.

Systemutvecklingen beräknas ta omkring 1 år vilket innebär att tidsplanen kan komma att behöva revideras beroende på när i tid stadsmiljöförvaltningen får i uppdrag att genomföra tillköpet.

Göteborgs Stad äger inte systemutvecklingen och har därför inte full rådighet över utvecklingen i form av prioriteringar och vägval, vilket kan påverka tidsplanen negativt. Systemlösningen kommer att utformas som en generell lösning som ska kunna nyttjas av samtliga kommuner i regionen och inte som en Göteborgsspecifik lösning.

Förvaltningens bedömning

I Målbild Koll2035, kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg (fastställt 2018), beskrivs hur kollektivtrafiken i storstadsområdet ska utvecklas för att attrahera och ta hand om fler resenärer. Samtidigt visar den nuvarande situationen att det finns stora utmaningar med trafikkapaciteten. Det är redan idag trångt såväl ombord på fordonen som i staden.

Införandet av kommunalt subventionerade periodbiljetter för göteborgare kan på relativt kort tid leda till ett avsevärt ökat resande. Om syftet med subventionen ska uppfyllas behöver Göteborgs Stad säkerställa att trafikkapaciteten medger den förväntade resandeökningen. Det kan innebära att staden behöver påskynda både kort- och långsiktiga framkomlighetsåtgärder och planerade infrastruktursatsningar för att kunna omhänderta det potentiella ökade resandet. Införandet av subventionen kan leda till att kollektivtrafiken blir ännu mer belastad på sträckor där den redan idag är hårt belastad. Den största belastningen kommer troligtvis att ske på stråk där det redan idag är högt

tryck på kollektivtrafiken. Det finns därför en risk att såväl befintliga som nya kollektivtrafikresenärer får en negativ upplevelse av kollektivtrafiken då trängseln ombord på fordonen troligtvis ökar i och med att resandet med kollektivtrafiken förväntas öka när den kommunala subventionen införs. Samtidigt finns det många platser i staden där det finns kapacitet på kollektivtrafiken. Införandet av subventionen bedöms därför i det stora hela få en positiv påverkan på såväl andelen resor som görs med kollektivtrafiken som det hållbara resandet i staden.

Då den kommunala subventionen som fanns i Göteborg 2007-2019 inte utvärderats och avskaffandet sammanföll med coronapandemin finns det få lärdomar att dra från den tidigare subventionen. Förvaltningen kan inte i förväg säga var i staden som det ökade resandet kommer att ske eller vem som förväntas ta del av subventionen.

Resandeökningen får också olika effekter beroende på var i staden den inträffar och det kommer att krävas kommunikation för att förmedla att subventionen finns och hur man tar del av den. Förvaltningen anser därför att det är viktigt att den här gången, tillsammans med Västrafik, ta fram en plan för hur subventionen ska följas upp och utvärderas. De inledande 4 avtalsåren ger goda förutsättningar för subventionen att hinna etablera sig och ger också förvaltningen förutsättningar att på ett bra sätt kunna utvärdera effekterna.

Företag, i det här fallet i egenskap av arbetsgivare, är en viktig aktör för att öka det hållbara resandet. Det ligger i företagets intresse att minska sitt klimatavtryck och på det sättet öka sin attraktivitet både som arbetsgivare och leverantör. Möjligheten att inkludera biljetter som köps via arbetsgivare kan också bidra till att minska tröskeln att resa med kollektivtrafiken och behöver därför utredas ytterligare och, om möjligt, införas i ett senare skede. En lösning som vänder sig till folkbokförda kommuninvånare i Göteborg och syftar till att underlätta arbetspendling omfattar dock inte tjänsteresor. Förvaltningens bedömning är i dagsläget att en företagslösning troligtvis kommer att vara för komplex för att hinna utvecklas till 2026.

För att den kommunala subventionen ska kunna realiseras behöver budget avsatts för dom inledande 4 avtalsåren och i samband med det behöver stadsmiljönämnden få i uppdrag att genomföra tillköpet. För att subventionen ska kunna vara på plats under 2026 behöver stadsmiljönämnden teckna tillköpsavtal med Västrafik senast våren 2025. Då införandet av subventionen är beroende av när beslut om budget och genomförande fattas kan tidsplanen behöva revideras om beslut om genomförande kommer i ett senare skede.

Josefine Johansson
Avdelningschef

Anders Ramsby
Förvaltningsdirektör

Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, 2024-10-24

§ 123

Återremiss av Infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens uppdrag till Västtrafik 2025-2027

Diarienummer IKN 2024-00130

Beslut

1. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden beslutar om uppdrag 2025–2027 och driftbidrag om 6 223 mnkr 2025 för Västtrafik AB.
2. Västtrafik ges i uppdrag att i trygghets- och intäktssäkringssyfte utreda hur biljettspärar kan upprättas för åtkomst till resecentrum och kollektivtrafiknav.
3. De merkostnader som uppstår till följd av den kommunala subventionen av periodkort, som beskrivs i tredje stycket på s. 32 i den senast antagna regionbudgeten, ska täckas av de kommuner som väljer att erbjuda denna subvention till sina invånare.
4. Västtrafik inte ska påbörja arbetet med systemutveckling kopplat till kommunala subventioner av periodkort innan det finns ett taget budgetbeslut hos kommunerna som ämnar göra ett tillköp och ett avtal mellan kommunerna och Västtrafik har tecknats.

Reservation

Ledamöterna i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverar sig mot beslutet, beslutspunkterna 2, 3 och 4, se bilaga 5.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden avsätter 6 223 mnkr till Västtrafik AB för 2025 för genomförandet av uppdraget. Ramen utgår från regionfullmäktiges budgetbeslut i juni 2024. Ramen och beslutet i regionfullmäktiges budget innebär att Västtrafik fortsatt ska utveckla verksamheten i linje med beslutat trafikförsörjningsprogram.

Återremiss

Vid nämndens sammanträde den 26/9 återremitterades ärendet med hänvisning till att en beslutspunkt i ett ändringsyrkande från M, KD, C och L behövde konsekvensbeskrivas innan eventuellt beslut kunde fattas. Beslutspunkten i

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, 2024-10-24

ändringsyrkandet löd: *”Nödvändig systemutveckling kopplad till kommunala tillköp av biljettsubventioner i kollektivtrafiken ska bekostas av kommunerna själva och ej finansieras av Västra Götalandsregionen.”*

Bakgrund

Västtrafik har pågående dialog med Göteborgs Stad om att införa en liknande subvention av periodbiljetter som den kommunen hade 2007–2019. Den tidigare subventionen var direkt riktad till Göteborgarna genom att de subventionerade biljetterna avsåg Göteborgs kommun som geografiskt område. I nuvarande zonsystem är det periodbiljett zon A (fyra kommuner) som subventionen avser.

För att enbart Göteborgare ska kunna köpa en billigare periodbiljett krävs en systemutveckling, där Västtrafik bedömer utvecklingskostnaden till 6–12 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,2–2,4 miljoner kronor i årlig avskrivning.

Konsekvenser av subventionerade periodkort

En eventuell subvention av periodbiljetter i Göteborg skulle leda till ökat resande och marknadsandel, högre biljettintäkter och ökad självfinansieringsgrad som på sikt minskar behovet av driftbidrag till Västtrafik.

När subventionen togs bort 2019 minskade Västtrafiks biljettintäkter under första året med omkring 60 miljoner kronor (motsvarande 7–8 000 periodkort per månad). Om en liknande subvention återinförs antas de ökade biljettintäkterna kunna nå motsvarande nivåer över tid.

Västtrafik menar att en subvention av periodkortet i Göteborg skulle ge ökade biljettintäkter som vida överstiger utvecklingskostnaden och de ser alltså inget behov av ökat driftbidrag för systemutveckling.

Konsekvenser om kommunen ska stå för utvecklingskostnaden

Om systemutveckling för tillköp av subventionerade biljetter ska bekostas av kommunerna skapar det en otydlighet och komplexitet i Västtrafiks kommande systemutveckling för andra typer av tillköp, som historiskt sett inte har debiterats kommunerna.

Om Göteborg skulle avstå från tillköp av subvention så går Västtrafik miste om en god affär med potential att bidra till ökad måluppfyllelse både avseende resandeökning, marknadsandel och självfinansieringsgrad.

Förslag och rekommendation

Mot bakgrund av ovanstående har meningen i uppdraget om vem som ska bekosta systemutveckling strukits. Frågan föreslås i stället ligga hos Västtrafik att avgöra

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, 2024-10-24

på affärsmässiga grunder. Vidare har en mening lagts till om att systemutveckling ska påbörjas först efter att (minst) en kommun har tecknat avtal om subvention.

Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Regionfullmäktige har beslutat om regionbidrag om 6 470 mnkr till infrastruktur och kollektivtrafiknämnden, varav 6 223 mnkr föreslås som driftbidrag till Västtrafik 2025.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande

Yrkanden på sammanträdet

Angela Fast Torstensson (M) yrkar följande (se bilaga 3 för yrkandet i sin helhet):

1. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden beslutar om uppdrag 2025–2027 och driftbidrag om 6 223 mnkr 2025 för Västtrafik AB.
2. Västtrafik ges i uppdrag att i trygghets- och intäktssäkringssyfte utreda hur biljettspärrar kan upprättas för åtkomst till resecentrum och kollektivtrafiknav.
3. De merkostnader som uppstår till följd av den kommunala subventionen av periodkort, som beskrivs i tredje stycket på s. 32 i den senast antagna regionbudgeten, ska täckas av de kommuner som väljer att erbjuda denna subvention till sina invånare.
4. Västtrafik inte ska påbörja arbetet med systemutveckling kopplat till kommunala subventioner av periodkort innan det finns ett taget budgetbeslut hos kommunerna som ämnar göra ett tillköp och ett avtal mellan kommunerna och Västtrafik har tecknats.

Helene Granbom Angerheim (SD), yrkar följande (se bilaga 4 för yrkandet i sin helhet):

Sverigedemokraterna föreslår Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden besluta att godkänna uppdraget till Västtrafik 2025–2027 med följande tillägg:

1. Uppdraget till Västtrafik konkretiseras vad gäller vikten av samt ansvaret de

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, 2024-10-24

har som upphandlare av kollektivtrafik. Det behövs i upphandlingsdirektiv till de privata företagen utredas hur Västtrafik kan ställa tydligare krav på bättre arbetsmiljö för förare. Delade turer för lok- och bussförare ska i den mån det är möjligt undvikas.

2. Västtrafik erbjuder i anbudsförfarandet rimliga grupperingar av turer som skapar förutsättningar för företagen att planera arbetstid för sina förare.

Louise Jeppsson (V) yrkar bifall till förslag enligt tjänsteutlåtande.

Louise Jeppsson (V) yrkar avslag till Angela Fast Torstenssons (M) tilläggsyrkanden (punkterna 2-4) och Helene Granbom Angerheims (SD) tilläggsyrkanden (punkterna 1-2).

Beslutsgång

Ordförande frågar först om infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden kan besluta om uppdrag 2025–2027 och driftbidrag om 6 223 mnkr 2025 för Västtrafik AB, och finner att så sker.

Ordförande frågar sedan om Angela Fast Torstenssons (M) tilläggsyrkande, punkt 2, ska avslås eller bifallas, och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för bifall till Louise Jeppssons (V) yrkande om avslag till tilläggsyrkandet

Nej-röst för bifall till Angela Torstenssons (M) yrkande om bifall till tilläggsyrkandet,

För ja röstar: Louise Jeppsson (V), Per Tenggren (S), Carina Lorentzon (S), Fredrik Neland (S), Mats Tolfsson (S), Lina Gudmundsson (V) och Jonas Blomster (MP).

För nej röstar: Angela Fast Torstensson (M), Linus Hedberg (M), Björn Thodenius (M), Helene Granbom Angerheim (SD), Björn Selfjord (SD), Zimon Brohede (KD), Jessika Loftbring (C) och Pia Karlsson (L).

Med 7 ja-röster och 8 nej-röster finner ordförande bifall till Angela Fast Torstenssons (M) yrkande om att anta tilläggsyrkandet, punkt 2.

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, 2024-10-24

Ordförande frågar sedan om Angela Fast Torstenssons (M) tilläggsyrkande, punkt 3, ska avslås eller bifallas, och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för bifall till Louise Jeppssons (V) yrkande om avslag till tilläggsyrkandet

Nej-röst för bifall till Angela Torstenssons (M) yrkande om bifall till tilläggsyrkandet,

För ja röstar: Louise Jeppsson (V), Per Tenggren (S), Carina Lorentzon (S), Fredrik Nelander (S), Mats Tolfsson (S), Lina Gudmundsson (V) och Jonas Blomster (MP).

För nej röstar: Angela Fast Torstensson (M), Linus Hedberg (M), Björn Thodenius (M), Helene Granbom Angerheim (SD), Björn Selfjord (SD), Zimon Brohede (KD), Jessika Loftbring (C) och Pia Karlsson (L).

Med 7 ja-röster och 8 nej-röster finner ordförande bifall till Angela Fast Torstenssons (M) yrkande om att anta tilläggsyrkandet, punkt 3.

Ordförande frågar sedan om Angela Fast Torstenssons (M) tilläggsyrkande, punkt 4, ska avslås eller bifallas, och finner att det avslås.

Omröstning begärs.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för bifall till Louise Jeppssons (V) yrkande om avslag till tilläggsyrkandet

Nej-röst för bifall till Angela Torstenssons (M) yrkande om bifall till tilläggsyrkandet,

För ja röstar: Louise Jeppsson (V), Per Tenggren (S), Carina Lorentzon (S), Fredrik Nelander (S), Mats Tolfsson (S), Lina Gudmundsson (V) och Jonas Blomster (MP).

För nej röstar: Angela Fast Torstensson (M), Linus Hedberg (M), Björn Thodenius (M), Helene Granbom Angerheim (SD), Björn Selfjord (SD), Zimon Brohede (KD), Jessika Loftbring (C) och Pia Karlsson (L).

Med 7 ja-röster och 8 nej-röster finner ordförande bifall till Angela Fast Torstenssons (M) yrkande om att anta tilläggsyrkandet, punkt 4.

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:

Protokoll från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, 2024-10-24

Ordförande frågar sedan om Helene Granbom Angerheims (SD) tilläggsyrkanden, punkterna 1 och 2 i yrkandet, ska avslås eller bifallas, och finner att de avslås.

Skickas till

- Västtrafik AB, vasttrafik@vasttrafik.se för genomförande
- camilla.holtet@vasttrafik.se för kännedom
- sara.frank@vasttrafik.se för kännedom

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar: